

9-Amaliy mashg'ulot.

Mavzu: Qurilish korxonasi ma'lumotlar bazasini yaratish usullari

Ishdan maqsad: Ma'lumotlar bazasini relyatsion modeli uchun jadvallar tizimini ishlab chiqishni o'rganish va ob'ektlarni bog'lanish munosabatlarini tahlil qilish.

I-Topshiriq MS Access dasturida MB ni yaratish. Jadvallar yaratish.

Topshiriq:

1. MS Access ni ishga tushiring.
2. **Talaba** nomli yangi baza yarating.
3. MO da kalitli soha va indekslarni aniqlab jadval yarating va uni **Talabalar** deb nomlang.
4. **Talabalar** jadvaliga 10 ta yozuv kiriting.
5. MOda **Ukituvchilar, Darslar, Imtixonlar, Tekshirish, Ma'lumotlar** jadvallar strukturalarini yarating.
6. Jadvallarni barilganlar bilan to'ldiring (5 ta yozuv).
7. Kalitli sohalarni aniqlang. *Sxema dannyx* darchasini oching va MO jadvallarini bog'lang. Jadvallarni avval kalitli sohalar bo'yicha keyin mos sohalar bo'yicha bog'lang. Bundan so'ng *Svyazi* darchasini yoping.
8. *Svoystva* bo'limida kerakli formatni va soha uzunligini aniqlang. **Imtixonlar** jadvalida **Talaba kodi** soha tipi **Talabalar** jadvalidagi berilganlarni (**Familiya** va **Ismi** sohalarini) qo'llagan xolda *Master podstanovok* yordamida aniqlanadi.
9. *Konstruktor* rejimida **Imtixonlar** jadvali strukturasida quyidagi o'zgartirishlarni bajaring: **Talaba kodi** sohasini *Sovpadeniya dopuskayutsya* qiymati bilan indekslangan deb e'lon qiling.
10. **Ma'lumotlar** jadvalida **Shaxar** sohasi uchun *Znachenije po umolchaniyu* xossasida "Toshkent" qiymatini bering.
11. *Konstruktor* rejimida **Talabalar** jadvali strukturasida quyidagi o'zgartirishlarni bajaring:
 - **Fakultet** sohasi tipini *Master podstanovok* yordamida aniqlang. Bunda boshlang'ich ma'lumot sifatida qiymatlarning o'zgarmas to'plamini (fiksirovannyi nabor znacheniy) oling (ya'ni, OO'Yu barcha fakultetlarini);
 - **Kurs** sohasi uchun *Usloviye na znachenije* xossasida "Between 1 and 4" ni kiriting va hato xaqida mos ma'lumot bering.
12. *Konstruktor* rejimida **Tekshirish** jadvali strukturasida quyidagi o'zgartirishlarni bajaring:
 - **Talaba kodi** nomli *Master podstanovok* tipidagi yangi soha yarating;
 - **Joriy nazorat, Oralik nazorat** nomli *chislovoy* tipidagi sohalarni qo'shing;
 - **Joriy nazorat** sohasi uchun *Usloviye na znachenije* xossasida "Between 0 and 40" ni kiriting va hato xaqida mos ma'lumot bering.
 - **Oralik nazorat** sohasi uchun *Usloviye na znachenije* xossasida "Between 0 and 30" ni kiriting va hato xaqida mos ma'lumot bering.
13. *Konstruktor* rejimida **Darslar** jadvali strukturasida quyidagi o'zgartirishlarni bajaring: **Soatlar soni** nomli *chislovoy* tipidagi sohani qo'shing va sohani *Sovpadeniya dopuskayutsya*
14. **Talabalar** jadvali maketini o'zgartiring:
 - **Tugilgan sanasi** sohasini **Sharifi** sohasidan keyin o'rnatib;
 - **Sharifi** va **Stipendiya** sohalarini yashiring (*Skrut* buyrug'i yordamida);
 - Ustunlar uchun faqat vertikal setkani qoldiring;
 - Yozuvlar foni uchun ixtiyoriy rangni tanlang;
 - Jadvaldagi yozuvlar rangi va shriftini o'zgartiring.
15. **Talabalar** jadvalini quyidagi belgilarga qarab saralang:
 - **Familiya** sohasida o'sish bo'yicha;
 - **Stipendiya** sohasida kamayish bo'yicha;
 - **Fakultet** sohasida o'sish va **Kurs** va **Gruppa** sohalarida kamayish bo'yicha.

Talabalar jadvali strukturasi quyidagicha bo'lishi mumkin:

Imya polya	Tip polya
Talaba kodi	Schetchik
Familiya	Tekstovyy
Ismi	Tekstovyy
Sharifi	Tekstovyy
Fakultet	Tekstovyy
Kurs	Chislovoy
Gurux	Chislovoy
Tugilgan sanasi	Data/Vremya
Stipendiya	Chislovoy

Imtixonlar jadvali strukturasi quyidagicha bo'lishi mumkin:

Imya polya	Tip polya
Fan kodi	Chislovoy
Talaba kodi	Chislovoy
Ukituvchi kodi	Chislovoy
Fan	Tekstovyy
Baxo	Chislovoy
Topshirilgan sana	Data/Vremya

Ukituvchilar jadvali strukturasi quyidagicha bo'lishi mumkin:

Imya polya	Tip polya
Ukituvchi kodi	Schetchik
Fan	Tekstovyy
Familiya	Tekstovyy
Ismi	Tekstovyy
Sharifi	Tekstovyy
Lavozimi	Tekstovyy

Tekshirish jadvali strukturasi quyidagicha bo'lishi mumkin:

Imya polya	Tip polya
Fan kodi	Chislovoy
Maksimal ball	Chislovoy
Utganligi	Logicheskiy

Darslar jadvali strukturasi quyidagicha bo'lishi mumkin:

Imya polya	Tip polya
Fan kodi	Schetchik
Fan	Tekstovyy
Semestr	Tekstovyy
Joyi	Tekstovyy
Dars jadvali	Pole Memo

Ma'lumotlar jadvali strukturasi quyidagicha bo'lishi mumkin:

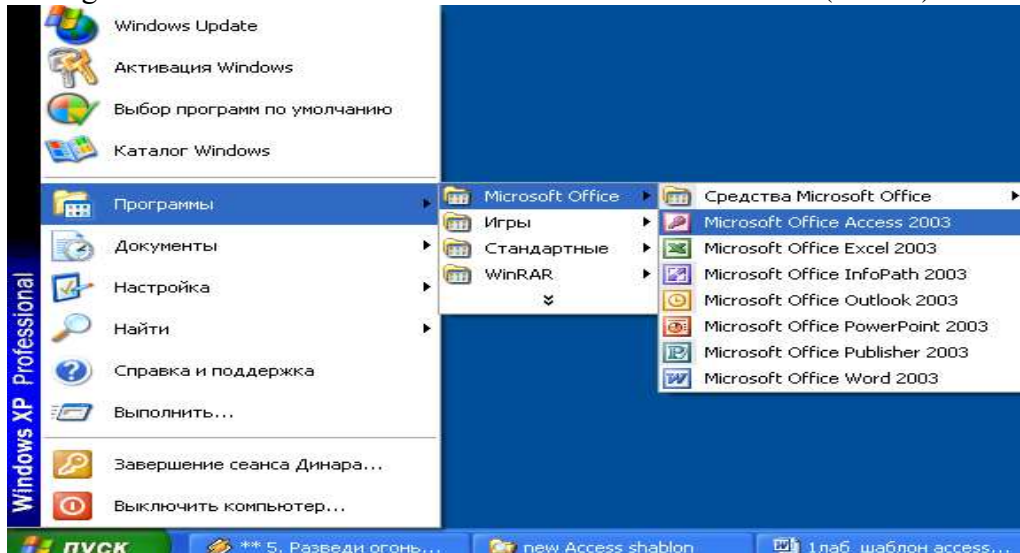
Imya polya	Tip polya

Talaba kodi	Chislovoy
Shaxar	Tekstovyy
Manzil	Pole Memo
Viloyat, Ulka	Tekstovyy
Telefon nomeri	Pole Memo

Accessdan birinchi amaliy va laboroto'riya ishini bajarish uchun ko'rsatmalar.

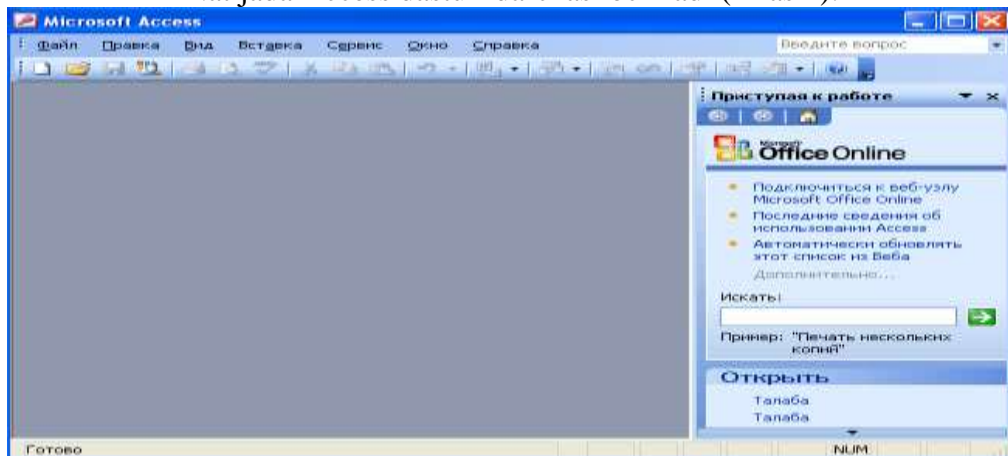
1. Access dasturi quyidagicha ishga tushiriladi:

Pusk/Programmy/Microsoft Office/Microsoft Office Access 2003 (1-rasm)

(1-rasm)

Natijada Access dasturi darchasi ochiladi (2-rasm).

(2-rasm).

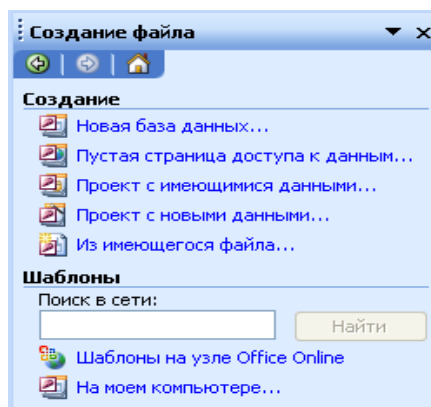
Accessning bosh menyuu qatori 7 ta bo'limdan iborat bo'lib, ular:

Файл Правка Вид Вставка Сервис Окно Справка

Vositalar paneli:

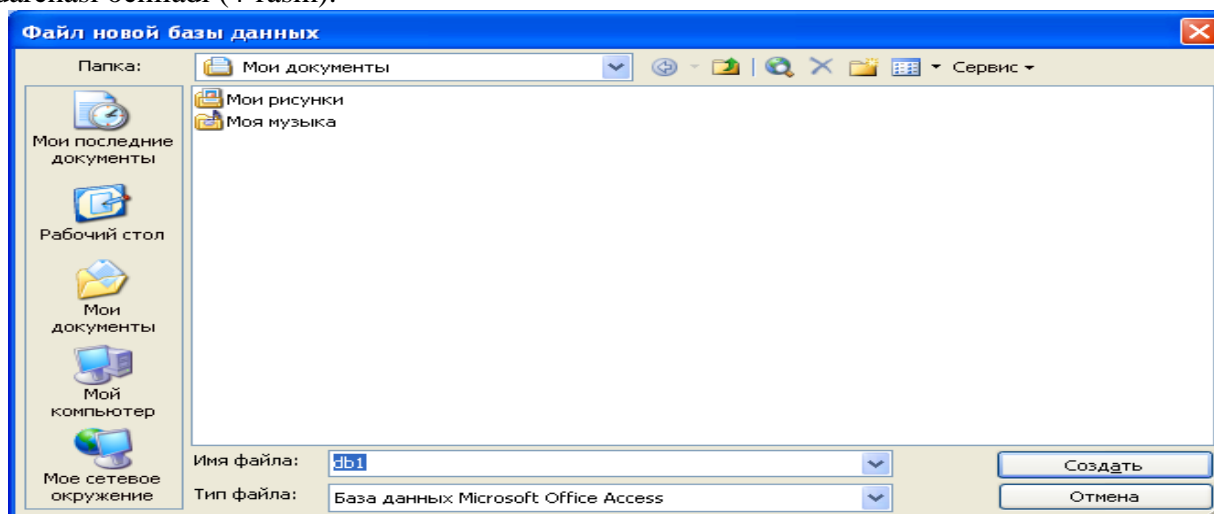

2. Fayl/Sozdat bo'limini ishga tushirsak, masala sohasida fayl yaratish bo'limi ochiladi (3-rasm):

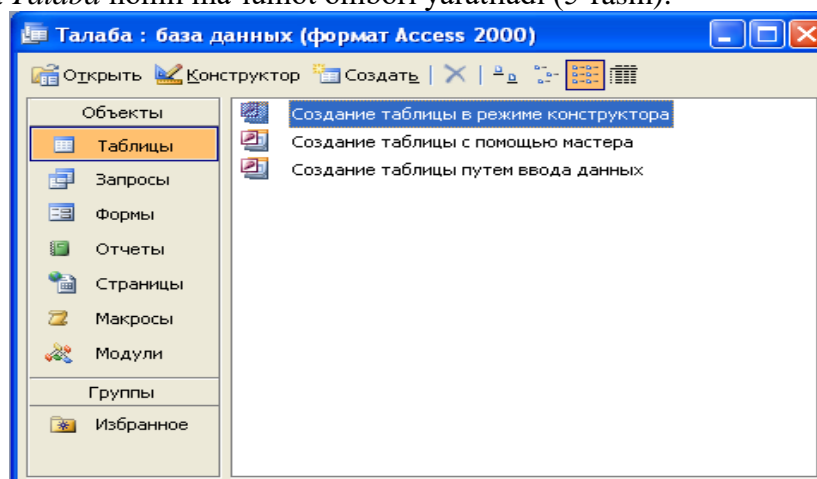
(3-rasm):

Novaya baza dannых... bulimini tanlaymiz. Natijada yangi ma'lumotlar omborini yaratish darchasi ochiladi (4-rasm).

(4-rasm)

Dastur yangi faylga db1 degan nom taklif qiladi. Bu darchaga *Talaba* deb kiritamiz va faylni saqlash uchun biror papkani (masalan, *Moi dokumenty*) ko'rsatib **Sozdat** tugmasiga bosamiz. Bunda *Talaba* nomli ma'lumot ombori yaratiladi (5-rasm):

(5-rasm)

3. Jadvallar yaratish uchun asosan Konstruktor rejimidan foydalanamiz. Strukturali shablonda ko'rsatilgan *Talabalar* nomli jadvalni yaratish uchun jadval yaratishning Konstruktor rejimini ishga tushiramiz. Buning uchun 'Создание таблицы в режиме конструктора' bo'limi ustida sichqoncha chap tugmasini ikki marta bosamiz (5-rasm).

TOPSHIRIQLAR.

1. Ijarada yashovchi guruh talabalari haqida ma'lumot beruvchi ma'lumotlar omborini tasvirlash.
2. Institut fakultetlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
3. «Informatika va AT» kafedrası to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
4. Mutaxassislik fanlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
5. Kutubxona o'quv adabiyotlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
6. Tashkilot xodimlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
7. Mabil kompaniyalarining mijozlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
8. Guruxingizdagi iqtidorli talabalar to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
9. Gaz tarmoqlari korxonalari abonyentlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
10. Elektr tarmoqlari korxonalari abonyentlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
11. Suv oqava tarmoqlari korxonalari abonyentlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
12. Tuman halq ta'limi maktablari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
13. Shahar halq ta'limi maktablari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
14. Kasb hanur kollyejlari guruhlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
15. Soliq idorasi xususiy tadbirkorlar bilan ishlash bo'limi mijozlari to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
16. MFY to'g'risidagi ma'lumot omborini tashkil qiling.
17. Oliy o'quv yurtlari abituryentlari haqida ma'lumot byeruvchi ma'lumot omborini tashkil qiling.
18. Dorixonalarga kyeluvchi dori-darmonlar to'g'risida ma'lumot byeruvchi ma'lumotlar omborini yarating.
19. Oziq-ovqat omboriga kyelayotgan mahsulotni ro'yxatga olish ma'lumotlar omborini yarating.
20. Avtobus saroyiga yo'nalishga chiqayotgan mavjud avtobuslar to'g'risida ma'lumot byeruvchi ma'lumotlar omborini yarating.
21. Aeroportdagi yo'nalish bo'yicha uchayotgan samolyotlarga chiquvchi yo'lovchilar xaqida ma'lumot byeruvchi ma'lumotlar omborini yarating.
22. Kutubhonadagi "Informatika va AT" yo'nalisi bo'yicha mavjud adabiyotlar to'g'risidagi ma'lumotlar omborini tashkil etish.